

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Verzending per e-mail: cie.szw@tweedekamer.nl

Cc: de staatssecretaris voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Datum

7 december 2020

Ons kenmerk

20-142/KJ/JvR/tvm

Betreft / Onderwerp

Inbreng FNV ten behoeve van AO Armoede en schuldenbeleid d.d.

10 december 2020

Doorkiesnummer

088-3681834

Email contactpersoon

jessica.vanruitenburg@fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte Kamerleden,

Op 10 december, de Internationale Dag van de Mensenrechten, spreekt u over het Armoede- en schuldenbeleid. Armoede zet verschillende mensenrechten onder druk, zoals het recht op gezondheid, het recht op huisvesting, het recht op arbeid of het recht op onderwijs. Niet voor niets staat de eerste SDG in het teken van het uitbannen van armoede¹. Daar hoort volgens de Verenigde Naties bij dat landen in moeten zetten op een inclusieve arbeidsmarkt en adequate sociale zekerheid.

De FNV vindt dat op deze punten nog veel te verbeteren valt in Nederland. De participatiewet is er niet in geslaagd om kwetsbare mensen te beschermen. De bijstand, de AOW en het Wettelijk Minimumloon zijn te laag om fatsoenlijk van rond te komen. Zeker in deze Coronacrisis wordt op schrijnende wijze duidelijk dat het vangnet van de sociale zekerheid scheuren bevat, waar mensen tussendoor vallen. Het recht op onderwijs kwam in gedrang doordat scholen gesloten waren en niet alle kinderen in gelijke mate onderwijs konden volgen door gebrek aan laptops of een rustige leeromgeving thuis. Mensen met een lagere sociaaleconomische status lopen hoger risico om besmet te raken met het coronavirus doordat zij in banen werken waar moeilijk thuisgewerkt kan worden.

In 2019 leefde meer dan een miljoen mensen, 6,2% van de Nederlandse bevolking, onder de "lage inkomensgrens". 40% van hen leefde langer dan vier jaar in armoede. Bijna 8% van de kinderen groeit op in armoede². Het CBS constateerde dat in 2019 het risico op armoede is gedaald, maar dat was nog voordat Corona toesloeg. Ook in economische voorspoed lukt het in Nederland dus onvoldoende om iedereen een menswaardig inkomen te bieden. De eerste signalen van de gevolgen van de Coronacrisis voor het aantal mensen in armoede stemmen niet positief. Zo is het aantal mensen in de bijstand voor het tweede kwartaal op rij toegenomen³. Vooral onder jongeren neemt het aantal

¹ <https://www.sdgnerland.nl/sdgs-2/doel-1-einde-aan-armoede/>

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/49/armoederisico-bevolking-in-2019-een-fractie-lager>

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/49/meer-bijstandsontvangers-in-alle-leeftijdsgroepen>

bijstandsontvangers toe. Zelfs zonder deze crisis berekenden SCP en CPB dat bij ongewijzigd beleid het aantal mensen dat in armoede leeft met een kwart zou toenemen⁴. Met de gevolgen van de coronacrisis erbij betekent dit dat we alles op alles moeten zetten om te voorkomen dat grote groepen mensen niet rond kunnen komen.

Het einde van deze regeerperiode komt in zicht. De coronacrisis heeft laten zien waar de zwakke punten in ons sociale bestel zitten. De bijstand is zo laag dat een groot deel van de uitkeringsgerechtigden in armoede leeft en in hun menswaardigheid wordt aangetast. Ouderen met alleen AOW of zelfs een onvolledige AOW hebben geen zorgeloze oude dag vanwege geldzorgen. Het minimumloon is te laag om met een gezin van rond te komen. Door de flexibele arbeidsmarkt is werk steeds minder de weg uit de armoede. De FNV hoopt van harte dat het volgende Kabinet het minimumloon verhoogt naar 14 euro met daar aan gekoppeld de uitkeringen. Maar ook voordat er een nieuw kabinet aantreedt, zijn er maatregelen die nu al genomen kunnen worden.

Gevolgen coronacrisis

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor het inkomen van mensen. Het Rode Kruis is onlangs een actie gestart voor voedselhulp voor mensen die dit zelf niet meer kunnen betalen. Het is de grootste actie van het Rode Kruis in eigen land sinds de Watersnoodramp⁵.

In het aanvullend Sociaal pakket⁶ zijn extra middelen vrij gemaakt voor het bestrijden van armoede en schulden. Gemeenten hebben extra middelen gekregen voor onder andere meer bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en voor het bestrijden van kinderarmoede. Helaas zijn deze extra middelen niet geoordeeld, waardoor niet duidelijk is waar ze aan worden besteed. De FNV is zeer positief over het initiatief van een Waarborgfonds voor mensen in problematische schulden.

Als gevolg van de coronacrisis verliezen velen hun baan. Daarom zou volgens FNV naast effectieve hulpverlening voor mensen die al in armoede leven, vooral ingezet moeten worden op het voorkomen dat mensen in armoede of schulden raken. Met name jongeren, flexwerkers en zelfstandigen hebben hun werk kwijt geraakt. Sommigen raken in de knel doordat de WW al is afgelopen, maar niet in aanmerking komen voor de bijstand vanwege het inkomen van de partner of vermogen. De TOZO is voor sommigen te laag om de vaste lasten van te kunnen betalen⁷. De FNV pleit daarom voor een aanvullende regeling bovenop het derde steunpakket Werk & Economie, de Tijdelijke Regeling Inkomensondersteuning (TRIO). Deze regeling is zowel bedoeld voor de mensen die nu tussen wal en schip vallen als voor mensen die (langdurig) Bijstandsafhankelijk zijn. De TRIO kent, in tegenstelling tot de bijstand, géén partner- en vermogenstoets: een TRIO-uitkering is onafhankelijk van het inkomen van een eventuele partner en men hoeft niet eerst het spaargeld of huis op te eten om ervoor in aanmerking te komen. Ook kent de regeling geen kostendelersnorm. De regeling is noodzakelijk om de koopkracht in Nederland op peil te houden. Om die reden stelt de FNV voor de regeling ook tijdelijk te laten gelden voor de huidige groep Bijstandsgerechtigden.

---

⁴ <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/06/18/kansrijk-armoedebeleid>

⁵ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/rode-kruis-directeur-over-binnenlandse-voedselhulp-wemogen-deze-mensen-niet-in-de-kou-laten-staan~bfe9cdfc/>

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-sociale-zaken-en-werkgelegenheid/documenten/kamerstukken/2020/09/28/intensivering-armoede--en-schuldenaanpak>

⁷ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/zpp-ers-verzuipen-we-worden-in-een-minimabestaan-gedrukt~bfe74de6/>

⁸ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/in-de-rij-voor-de-voedselbank-trots-kun-je-niet-eten~b58956da/>

Vergroten bestaanszekerheid

Uit onderzoek van Nibud⁹ naar het armoedebeleid van de afgelopen vijf jaar van 80 gemeenten blijkt dat de bestaanszekerheid van grote groepen mensen onder druk staat. Uit de analyse blijkt dat het gemeenten onvoldoende lukt om inwoners inkomenszekerheid te garanderen.

Het Nibud constateert dat er vier huishoudtypen zijn die bij alle onderzochte gemeenten onvoldoende rondkomen:

1. Jongeren tot 21 jaar met bijstandsuitkering of minimumloon.
2. Stellen met een bijstandsuitkering met twee of meer kinderen van 12 jaar en ouder.
3. Mensen met een minimuminkomen en hoge zorgkosten.
4. Mensen met een flexibel inkomen.

Het Nibud adviseert onder andere om de bijstand en het minimumloon te verhogen. FNV steunt dit advies van harte. Het is voor gemeenten niet te doen om via het armoedebeleid achteraf te repareren wat aan de voorkant niet goed zit.

Participatiewet

Het Sociaal Cultureel Planbureau constateerde dat door de invoering van de Participatiewet in 2015 kwetsbare groepen er op achteruit zijn gegaan¹⁰. Zo werd de instroom tot de Wajong beperkt met idee dat jongeren met een arbeidsbeperking (regulier) werk zouden vinden vanuit de bijstand. Gemeenten hebben hier onvoldoende werk van gemaakt met als gevolg dat deze groep afhankelijk is geworden van de bijstand¹¹.

De FNV maakt zich zorgen over de wijziging van de in 2015 ingevoerde kostendelersnorm. Dit betekent dat volwassenen met een uitkering die in één huis wonen, de kosten van het huishouden moeten delen. Hoe meer mensen samenwonen, hoe lager de bijstand. Deze maatregel zorgt nu al voor meer ellende dan dat het aan bezuinigingen oplevert en draagt er aan mij dat nog meer mensen arm worden of zelfs dakloos. De uitkering, die al te weinig is om van te leven volgens het Nibud, kan door de kostendelersnorm nog een keer bijna gehalveerd worden. De FNV roept dan ook op tot het schrappen van de kostendelersnorm uit de Participatiewet en heeft daartoe opgeroepen in een manifest, mede ondertekend door verschillende maatschappelijke organisaties.¹²

Met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

⁹ <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-verhoog-bijstand-en-minimumjeugdloon/>

¹⁰ <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2020/11/16/sociaal-domein-stagneert-vijf-jaar-na-decentralisatie-is-de-ondersteuning-van-kwetsbare-burgers-nog-niet-op-orde>

¹¹ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2354660-vijf-jaar-na-aanscherpen-wajong-goed-bedoeld-maar-totaal-mislukt.html>

¹² <https://www.fnv.nl/getattachment/0ab026af-7251-4e97-b0d6-96508010e9f9/Manifest-kostendelersnorm-def.pdf?lang=nl-NL>